

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

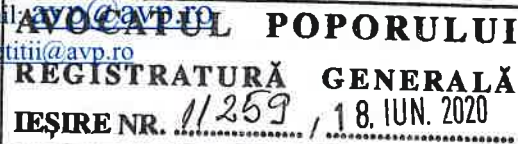

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București

www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

**Doamnei Georgeta Nadia Crețuleac, Director executiv
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Suceava**

RECOMANDARE NR. 122 / din 18 iunie 2020

privind măsurile de protejare specială a persoanelor cu handicap psihic, mental sau asociat din centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, în timpul epidemiilor

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația celor peste 300 de persoane confirmate ca fiind infectate cu noul coronavirus (persoane cu handicap beneficiare ale centrului și angajați), în Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică, județul Suceava și posibila încălcare a art. 22, 34, 47 și 50 din Constituția României, privind drepturi fundamentale ale persoanelor: dreptul la integritate fizică și psihică, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la protecție socială și protecția persoanelor cu handicap.

Potrivit informațiilor de presă, majoritatea celor infectați erau beneficiari ai centrului, testarea beneficiarilor și a angajaților centrului efectuându-se, de către Direcția de Sănătate Publică Suceava, după ce un beneficiar internat la Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava a fost confirmat cu COVID-19. Purtătorul de cuvânt al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava a declarat că persoanele confirmate pozitiv sunt asimptomatice, motiv pentru care s-a procedat la izolarea lor într-una dintre clădirile centrului, fiindu-le monitorizată permanent starea sănătății. În centru, la momentul constatării prezenței COVID-19, se aflau 385 de beneficiari de care aveau grijă peste 250 de angajați.

Instituția Avocatul Poporului s-a adresat prefectului județului Suceava, în calitate sa de președinte al Comitetului Județean Pentru Situații de Urgență Suceava, solicitându-i lămuriri privind, în principal:

- 1) **măsurile preventive** care au fost luate, pe perioada stării de urgență, în vederea protejării **beneficiarilor**, persoane adulte cu dizabilități, având în vedere prevederile *Hotărârii 557/2016 privind managementul tipurilor de risc* și faptul că Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică este cel mai mare dintre centrele de profil, de la nivelul județului, în care sunt îngrijite persoane din categoria persoanelor vulnerabile;
- 2) **măsurile de protejare a angajaților** care își desfășoară activitatea în centru;
- 3) **măsurile de intervenție operativă** avute în vedere, în sensul dat de *OUG 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență*, dat fiind că

numărul extrem de mare al celor infectați din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică transformă centrul într-un focar de infecție.

Instituția Prefectului Suceava a răspuns prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 9841/27 mai 2020, atașând actele administrative de autoritate la care a făcut trimitere în adresa de răspuns, comunicându-ne următoarele:

Referitor la **măsurile preventive** luate, de la instaurarea stării de urgență, instituția Prefectului - județul Suceava a solicitat administrațiilor locale și furnizorilor de servicii sociale respectarea și aplicarea măsurilor preventive, stabilite prin ordonanțele militare, în vederea limitării răspândirii COVID-19. **La nivelul DGASPC Suceava**, instituție ce are în subordine ansamblul serviciilor rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap și coordonează activitatea a două centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, printre care și Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică, au fost dispuse **măsuri de prevenție începând cu data de 26 februarie 2020**.

În data de **10 aprilie 2020**, prefectul județului Suceava s-a adresat Direcției Județene de Sănătate Publică Suceava, Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Suceava și tuturor primăriilor din județ, solicitând sprijinirea personalului din centrele în care se aflau instituționalizate persoane cu dizabilități și persoane vârstnice, în vederea eliminării/diminuării oricărui risc de îmbolnăvire a beneficiarilor (și a personalului). Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Suceava a desfășurat activități cu scop preventiv privind răspândirea COVID-19 în toate centrele publice sau private din județul Suceava, în aplicarea responsabilităților prevăzute de Ordonanța Militară nr. 8/9 aprilie 2020 în sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

În data de **15 aprilie 2020**, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava a informat Direcția de Sănătate Publică Suceava că un beneficiar al centrului a prezentat simptomatologie tipică pentru infecția cu noul coronavirus și a fost internat la Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava. Începând cu 17 aprilie 2020, timp de 3 zile, s-a efectuat testarea tuturor celor 369 de beneficiari și a celor 86 de cadre de îngrijire și personal auxiliar din centru, rezultatele testelor fiind primite în data de **21 aprilie 2020**, acestea indicând că 242 de beneficiari și 59 cadre de îngrijire erau pozitive la COVID-19 (ulterior, numărul angajaților infectați a crescut la 88, totalul infectărilor în centru ridicându-se la 330 de persoane).

În ceea ce privește **măsurile operative avute în vedere**, din data de **22 aprilie 2020 au fost dispuse măsuri**, de către **Direcția Județeană de Sănătate Publică Suceava**, astfel:

- **beneficiarii** centrului **testați pozitiv** la COVID-19 au fost izolați în pavilioane separate față de **beneficiarii testați negativ**; - s-a luat decizia ca **beneficiarii testați pozitiv** la COVID-19, dar asimptomatici, să rămână izolați și supravegheați medical în centru, considerându-se că este în beneficiul lor să nu fie dislocați din mediul obișnuit de viață, dată fiind patologia psihiatrică a acestor beneficiari, aflați în centru în vederea recuperării și reabilitării neuropsihiatrice. Din actele alăturate răspunsului prefectului rezultă că această decizie a fost luată și în considerarea situației spitalicești existente, la acel moment, în Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava, care funcționa cu doar jumătate din personal, în condițiile în care furniza îngrijire medicală pentru cel mai afectat de COVID-19 județ din țară și în Spitalul Municipal Rădăuți, unde secția COVID-19 era plină. Or, internarea tuturor beneficiarilor infectați cu COVID-19 (242 de persoane) din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică ar fi dus la supraaglomerarea Spitalului Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava, cu consecințe negative asupra tratării pentru COVID-19, afectând deopotrivă pacienți și medici;

- **personalul de îngrijire testat pozitiv** la COVID-19 a fost internat la Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava și la Spitalul Municipal Rădăuți; - **personalul sănătos**, alocat îngrijirii beneficiarilor în cămin (după ciclul impus de Ordonanța Militară nr.

8/9 aprilie 2020, 14 zile izolare preventivă la domiciliu-14 zile izolare preventivă la locul de muncă), a fost împărțit: o parte a personalului fiind alocată îngrijirii beneficiarilor testați pozitiv la COVID-19, o parte fiind alocată îngrijirii beneficiarilor testați negativ; - personalului de îngrijire i s-a impus purtarea permanentă a echipamentului de protecție (mască, halat de unică folosință sau combinezon, mănuși, ochelari sau vizieră, bonă), specialiști de la Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava efectuând -în data de **23 aprilie 2020**, instructajul personalului, atât referitor la procedura de echipare și dezechipare a echipamentului de protecție, cât și referitor la probleme specifice tratării infecțiilor cu COVID-19;

- în data de **28 aprilie 2020**, prin *Ordinul Comandantului Acțiunii nr. 76005 privind coordonarea și conducerea, la nivel național, a acțiunilor de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență determinate de manifestarea noului coronavirus SARS-CoV-2*, a fost **instiuită carantina** la nivelul Centrului de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică, comuna Cornu Luncii, județul Suceava. Ordinul a venit după ce, în urmă cu o zi, la nivelul județului, a avut loc ședința Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Suceava, în care se analizase punctul de vedere al specialiștilor de la Direcția de Sănătate Publică Suceava - DSP Suceava și de la Spitalul Județean de Urgență "Sf. Ion cel Nou" Suceava (transmis cu adresa nr.11506/27.04.2020) și se hotărâse propunerea carantinării unității (Hotărârea nr.12 din 27 aprilie 2020 a Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Suceava).

- **Direcția de Sănătate Publică (DSP) Suceava** a subliniat că **a identificat și alocat personal medical care să participe, pe perioada evoluției focarului, la buna desfășurare a activităților medicale și de îngrijire din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică**, DSP Suceava asigurând monitorizarea zilnică a evoluției focarului din acest centru; s-a efectuat triajul zilnic al beneficiarilor, constând în verificarea temperaturii acestora și observarea unor simptome specifice infecției cu noul coronavirus.

Cei 242 de beneficiari infectați nu au reprezentat cazuri grave, majoritatea fiind asimptomatici sau cazuri ușoare, astfel că, în data de **25 mai 2020**, mai erau pozitive doar 16 persoane din rândul beneficiarilor și 4 din rândul angajaților centrului, ulterior vindecându-se toate persoanele infectate din centru, potrivit declarațiilor de presă ale președintelui Consiliului Județean Suceava.

Analizarea celor mai sus prezentate a condus la următoarele concluzii:

1. Deși autoritățile locale au dispus din timp luarea **măsurilor de prevenire** a infectării cu noul coronavirus, contractarea și răspândirea COVID-19 la un număr atât de mare de beneficiari și membri ai personalului din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică demonstrează că măsurile de prevenire a epidemiei, instituite la nivelul centrului, au fost deficitare, pentru că:

a) nu au fost avute în vedere problemele specifice pe care le ridică tipologia beneficiarilor centrului în raport cu măsurile de prevenire a îmbolnăvirii cu COVID-19. Astfel, beneficiarii serviciilor sociale acordate în Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică sunt **persoane adulte cu dizabilități, încadrate într-o categorie de handicap psihic, mental sau asociat**, care necesită servicii sociale specializate în vederea menținerii/dezvoltării deprinderilor de viață independentă, abilitării, reabilitării și integrării sociale. În acest context, **trebuia conceput un set de măsuri adaptate/suplimentare, care să ia în considerare faptul că asigurarea unei igiene corespunzătoare și păstrarea regulilor de distanțare socială se face cu mai mare dificultate la persoanele cu nevoi de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică.**

O indicație în acest sens o constituie și faptul că **Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică nu constituie un caz singular.** Astfel, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu un alt centru de reabilitare și recuperare neuropsihiatrică de pe raza județului Suceava- **Centrul de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică (CRRN) din Costâna, județul Suceava**, unde au fost diagnosticați pozitiv cu noul coronavirus peste o sută

de angajați și beneficiari ai centrului. De asemenea, Avocatul Poporului a inițiat demersuri pe lângă autorități în legătură cu cazuri din alte județe din țară, un astfel de caz fiind în județul Bacău, unde s-a constituit un focar de infecție COVID-19 la nivelul **Centrului de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică Dărmănești-Bacău**.

Aceste focare nu au apărut întâmplător și ele constituie un indiciu că autoritățile responsabile ar fi trebuit să aibă în vedere **măsuri adaptate specificului beneficiarilor acestor centre, pentru ca aceștia și personalul să fie mai bine protejați împotriva noului coronavirus**.

b) nu a fost avut în vedere faptul că Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică este cel mai mare de la nivelul județului, fiind astfel neglijat potențialul evolutiv de propagare epidemiologică a noului coronavirus, cu consecința transformării centrului într-un adevărat focar de infecție. **O evaluare de risc precum cea expusă de către Direcția de Sănătate Publică a județului Suceava, în ședința Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Suceava care a adoptat Hotărârea nr. 12/27.04.2020 privind propunerea instituirii carantinei la nivelul Centrului de Recuperare Neuropsihiatrică Sasca Mică, comuna Cornu Luncii, județul Suceava, ar fi trebuit făcută înainte de pătrunderea noului coronavirus în centru, iar măsurile preventive adoptate ar fi trebuit să reflecte gradul sporit de risc al centrului.**

2. În ceea ce privește **măsurile de intervenție** luate ulterior confirmării persoanelor din centru infectate, deși acestea s-au dovedit a fi eficiente, fapt ce rezultă din evoluția ulterioară a situației infectărilor din Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Sasca Mică (faptul că, atât beneficiarii, cât și membrii personalului centrului testați pozitiv pentru COVID-19 s-au vindecat și nu a fost înregistrat niciun deces în rândul acestor persoane), nu putem să nu observăm **tratamentul diferențiat aplicat membrilor personalului centrului testați pozitiv la COVID-19, care au primit îngrijire spitalicească, față de beneficiarii centrului, care nu au fost transportați la spital, fiind doar izolați și îngrijiți în centru**. Nu rezultă dacă, în centru, beneficiarii au avut asigurate **servicii medicale de specialitate, dedicate tratării COVID-19, în sensul de a se fi aflat sub observația/ îngrijirea unui medic infecționist**.

Motivele expuse de autorități (Direcția Județeană de Sănătate Publică Suceava) pentru a justifica acest tratament diferențiat între beneficiarii și membrii personalului testați pozitiv la COVID-19 s-au referit atât la specificul afecțiunilor neuropsihiatrice ale beneficiarilor, cât și la numărul mare al persoanelor infectate, raportat la faptul că Spitalul Județean de Urgență "Sfântul Ioan cel Nou" Suceava funcționa la jumătate de capacitate, iar secția COVID-19 a Spitalului Municipal Rădăuți era plină, or, spitalizarea concomitentă a peste 300 de persoane ar fi dus la paralizarea întregii asistențe medicale din unitățile sanitare cu paturi (adresa nr. 11770/02.05.2020 a Direcției de Sănătate Publică Suceava).

Coroborând însă măsurile aplicate în acest caz cu cele din alte centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică (Dărmănești-județul Bacău, alte cazuri din județul Hunedoara) observăm că a existat aceeași abordare: personalul (chiar asimptomatic sau cu forme ușoare de boală) a fost internat și tratat în condiții spitalicești, în timp ce beneficiarii asimptomatici sau cu forme ușoare de boală au fost tratați în centru, chiar dacă unitățile spitalicești nu erau supraaglomerate, ca în județul Suceava.

Faptul că Direcția Județeană de Sănătate Publică Suceava invocă prevederi legale incidente (Ordinul Ministerului Sănătății nr. 503/2020), potrivit cărora nu există obligativitatea internării cazurilor ușoare, acestea putând fi "externate mai rapid sau chiar îngrijite la domiciliu", cu respectarea unor recomandări medicale, nu schimbă cu nimic abordarea cu tentă discriminatorie a protocolului de intervenție diferit instituit pentru două categorii de bolnavi cu aceeași severitate a infectării COVID-19, cu atât mai mult cu cât Constituția României garantează protecția persoanelor cu handicap.

Potrivit art. 50 din Constituția României, persoanele cu handicap se bucură de protecție specială, statul asigurând realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor (...) în vederea

participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității. Astfel, **beneficiarii centrelor de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică aveau nevoie de măsuri de protecție specială din partea statului**, pentru a li se asigura egalizarea șanselor acestora cu ceilalți membri ai societății, în privința protejării de infectarea cu noul coronavirus.

În considerarea celor de mai sus și în exercitarea atribuțiilor sale constituționale și legale, vizând apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, promovarea și protecția drepturilor omului, Avocatul Poporului formulează următoarea

RECOMANDARE

1. **conducerea DGASPC Suceava** va avea în vedere instituirea, la nivelul centrelor cu beneficiari adulți cu handicap psihic, mental sau asociat, a unei proceduri de raportare tip *Registru/Jurnal de abordare epidemiologică*, în care personalul să consemneze ce măsuri recomandate/instituite de autorități în contextul epidemiei COVID-19 (de prevenire/combaterere a epidemiei, relaxare graduală a restricțiilor) a fost necesar/ar fi fost necesar să fie adaptate nevoilor specifice ale beneficiarilor centrului.
DGASPC Suceava urmează să prezinte aceste informații Direcției Județene de Sănătate Publică Suceava și altor decidenți, pentru a fi avute în vedere la elaborarea unui *Plan de măsuri privind abordarea epidemiologică în centrele cu beneficiari adulți cu handicap psihic, mental sau asociat*.
2. **conducerea DGASPC Suceava** va aduce la cunoștința Avocatului Poporului, în termen legal, însușirea prezentei Recomandări și măsurile care au fost/vor fi luate în sensul celor recomandate.

Avocatul Poporului,

Renate Weber

